

International

Journal of Human Sciences

ISSN:2458-9489

Volume: 20 Issue: 4 Year: 2023

Metaphoric perceptions of pre-school students on the concept of music

Okul öncesi öğrencilerinin müzik kavramına yönelik metaforik algıları

Songül Pektaş¹
Gülsüm Göktaş²
Serap Yağmur İlhan³

Abstract

Music is an important interest and need for every age group. What music, which is a remarkable learning tool especially for preschool children who are in their most inquisitive and questioning period, means for this age group also arouses curiosity. The aim of the research is to determine the perceptions of pre-school students towards the concept of "music" by using the metaphor/metaphoric perception technique, which is defined as explaining the abstract by giving concrete examples. The study group of the research consists of 159 pre-school students studying in the fall semester of the 2022-2023 academic year. In the research, the phenomenology model, one of the qualitative research methods, was used. The data of the research were asked by the students, "What is music like/similar to? So, why is Music...like/similar?" collected by answering the question. In the analysis of the data, the data obtained by using content analysis, one of the qualitative data analysis approaches, were collected and presented under categories and themes. As a result of the research, preschool

Özet

Müzik, her yaş grubu için önemli bir ilgi ve ihtiyaçtır. Özellikle en meraklı ve sorgulayıcı dönemlerinde olan okul öncesi çocukları için dikkat çekici bir öğrenme aracı olan müziğin yine bu yaş grubu için ne ifade ettiği de oldukça merak uyandırmaktadır. Araştırmanın amacı, en basit şekliyle, somut örnekler verilerek soyutun anlatılması olarak tanımlanan metafor/metaforik algı tekniğini kullanarak, okul öncesi öğrencilerinin "müzik" kavramına yönelik sahip oldukları algıları tespit etmektir. Araştırmanın çalışma grubunu, 2022-2023 eğitim öğretim yılı, güz döneminde öğrenim gören 159 okul öncesi öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmada, nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim deseni kullanılmıştır. Araştırmanın verileri öğrencilerin, "Müzik ne gibidir/neye benzer. Peki, Müzik, niçin.....gibidir/benzer?" sorusunu cevaplamaları ile toplanmıştır. Verilerin analizinde, nitel veri analizi yaklaşımlarından, içerik analizi kullanılarak elde edilen veriler, kategoriler ve temalar altında toplanmış ve sunulmuştur. Araştırmanın sonucunda, okul

¹ Dr. Öğretim Üyesi, Amasya Üniversitesi, Temel Eğitim A. B. D., Okul Öncesi Öğretmenliği, songul.pektas@amasya.edu.tr Orcid ID: [0000-0002-3824-1518](https://orcid.org/0000-0002-3824-1518)

² Araştırmacı, Amasya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, gulsumorhangoktas@gmail.com Orcid ID: [0000-0003-0573-1948](https://orcid.org/0000-0003-0573-1948)

³ Öğretim Görevlisi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü, serapyagmurilhan@ksu.edu.tr Orcid ID: [0000-0002-1383-3576](https://orcid.org/0000-0002-1383-3576)

students produced 21 (count again) metaphors. These produced metaphors were handled with their common features and similar aspects and gathered under a theme and four categories were obtained. When the metaphors obtained were examined, it was noted that the students mainly gathered in the categories of song, dance and game.

Keywords: Music, Pre-School Students, Metaphorical Perception.

öncesi öğrencileri 21 metafor üretmişlerdir. Üretilen bu metaforlar ortak özellikleri ve benzer yönleri ile ele alınarak bir tema altında toplanmış ve dört kategori elde edilmiştir. Elde edilen metaforlar incelendiğinde, öğrencilerin ağırlıklı olarak şarkı, dans ve oyun kategorilerinde toplandığı dikkat çekmiştir.

Anahtar Kelimeler: Müzik, Okul Öncesi Öğrencileri, Metaforik Algı.

[\(Extended English summary is at the end of this document\)](#)

Giriş

Yunan mitolojisindeki esin perileri olan “Muse” sözcüğünün kökünden türeyen “musike” yani müzik, Yunanca kökenli bir sözcüktür (İlyasoğlu, 2009: 14). Müzik bireylerin hayatında oldukça önemli bir yere sahiptir. Öyle ki bireylerin hayatında müziğin etkisi, anne karnında hatta bebeğin annenin kalp atış ritmini duyması ile başlamaktadır.

Müzik, bireylerin ve toplum yaşantısını besleyen kültürün bir ögesidir. Ayrıca duygu/düşünce tasarım ve izlenimleri belli amaç ve yöntemle belli güzellik anlayışına göre birleştirilmiş seslerle anlatan estetik bir bütünü oluşturmaktadır (Uçan, 1997: 7-10-12).

Olağanüstü hızla değişen dünyaya ayak uydurabilmek amacıyla özgür iradeye sahip, kendini ifade etmekte zorlanmayan, önüne çıkan problemler karşısında çeşitli çözüm önerileri geliştirebilen bireylerin yetişmesi gerekmektedir. Bunun için her bireyin doğuştan getirdiği yaratıcılık özelliğinin geliştirilmesi oldukça önemlidir. Müzik, yaratıcı fikirlerin gelişiminde önemli katkılar sunmaktadır. Bireylerin kendilerini ifade etmesinde, kendilerini daha iyi tanıyıp geliştirmelerinde ve her zaman daha iyiye yönelmelerinde müziğin mucizevi etkisi yadsınamaz bir gerçektir (Uçal, 2003).

Müzik neredeyse hayatın her yerinde ve her alanında mevcuttur. Çok eski zamanlardan beri var olan ancak son dönemlerde daha çok gündeme gelen tedavi ve terapi amaçlı kullanılan müzik, sufi müzik, siyasi amaçlar taşıyan müzik gibi çeşitli şekillerde yer almaktadır. Bunların yanı sıra matematik müzik, dil öğrenimi ve müzik, teknoloji ve müzik, psikoloji ve müzik, sosyoloji ve müzik gibi birçok disiplinle de bir araya gelebilmektedir. Bu durum da bizleri müziğin disiplinler arası bir gücünün de olabileceği gerçeğiyle yüz yüze getirmektedir. Müziğin en önemli alanlarından birini de eğitim amacıyla yapılan müzik oluşturmaktadır.

Eğitim amacıyla yapılan müzik öğretimi (Gedikli, 2007: 6) yani müzik eğitimi, çocuklarda (Pitts, 2017: 160-161);

- Yaratıcılıklarının gelişmesi ve kişisel doyuma ulaşmalarında,
- Psikolojik açıdan refahlık sağlamanın yanı sıra onların okula olan bağlılıklarını artırmaları ve bunun yanında birçok beceri ve nitelik kazanmalarında,
- Müzik derslerinde yapılan aktiviteler ile duygularını daha rahat bir şekilde ifade eden bireyler olarak yetiştirilmelerinde,
- Başarı, kararlılık ve sabır gibi birçok duygunun artmasında oldukça önem taşımaktadır. Böylelikle bireylerin toplumu dönüştürmeleri ve değiştirmeleri kolaylaşacaktır.

Piaget’in bilişsel gelişim kuramına göre, araştırmanın çalışma grubunu da kapsayan 2-7 yaş arası çocuklar ele alındığında bu yaştaki çocuklar daha çok somut olaylara odaklıdır ve hayatı basit kelimeler ve resimlerle ifade ederler. Bu dönemde çocuğun zihin dünyası benmerkezcilik ve inançlarının istilasını altındadır. Ayrıca bu dönemde çocuklar sürekli sorular sorarak neden sonuç

ilişkilerine ilgi duymaya başlarlar (Santrock, 2014:217). Çocukların duygularını ifade etmesi sağlanarak bir konu hakkında ne düşündüğünün açığa çıkarılması oldukça değerlidir. (Başkale ve Bahar, 2008: 135). Metaforlar, bireylerin bir konu hakkındaki algılarını öğrenmek için kullanılacak en iyi araçlardandır.

Metafor, Grekçe “metaherein” kelimesinden geliyor olup taşımak, transfer, aktarım gibi birtakım anlamlar taşımaktadır. “Meta” öte “pğora” ise taşımak anlamlarını çağrıştıran Yunanca kökenli kelimelerdir (Kılcan, 2021: 1). Metaforlar fikirleri iletmek için kullanılan araçlardır. İfade edilmek isteneni başka şekilde ifade etmektir. Başka bir ifadeyle hayal gücünün bireylerde uyandırmış olduğu kelime ve cümlelerin kullanılmasıdır. Onların asıl amacı mecazi gerçekliği ifade etmektir (Davidson, 1978: 33-34). Metaforlar bir bilgi toplama veya sorgulama aracı olarak kullanılabilir (Semerci, 2007: 133). Metaforlar sayesinde bireylerin benzetme yolu aracılığıyla bir konu ile ilgili düşünceleri hakkında fikir sahibi olunabilir.

Literatürde, “Müzik” kavramını çeşitli şekillerde ele alarak yapılmış birçok çalışmaya rastlanmıştır. Örneğin; okul öncesi öğretmen adaylarının müzik kavramına ilişkin metaforik algıları (Acay Sözbir ve Çamlıbel Çakmak, 2016), özel eğitim öğretmen adaylarının müzik kavramına ilişkin metaforik algıları (Eren, 2018), sınıf öğretmenliği öğrencilerinin müzik dersine yönelik metaforik algıları (Umuzdaş ve Umuzdaş, 2013), keman eğitimi kursuna katılan bireylerin müzik kavramına yönelik metaforik algıları (Altun ve Muşmul, 2018), A.G.S.L. öğrencilerinin müzik kavramına ilişkin metaforik algıları (Babacan, 2014), Anadolu lisesi öğrencilerinin müzik dersine yönelik metaforik algıları (Düzgören ve Gerekten, 2017), Taşınabilir ve merkezi eğitim veren ortaokullardaki öğrencilerin müzik dersine yönelik metaforik algıları (Orhan, 2019), ortaokul öğrencilerinin müzik- müzik dersi ve müzik öğretmeni kavramlarına ilişkin metaforik algıları (Tez, 2016), yine ortaokul öğrencilerinin müzik dersine ilişkin metaforik algıları (Açıkgöz, 2017). Müzik bölümü öğrencilerinin müzik kavramına ilişkin metaforik algıları (Çetinkaya, 2019). 15-18 yaş çocukların müzik kavramına yönelik metaforik algıları (Bak, Bak ve Işıldak, 2019). Literatürde okul öncesi öğrencilerinin müzik kavramına yönelik metaforik algıları ile ilgili yapılan çalışmaya rastlanmamıştır. Nasıl ki resim sanatı çocukların duygularını anlamak için psikolojik bir araç olarak kullanılabiliriyorsa (Ayaydın, 2017: 170), okul öncesi öğrencilerine yönelik yapılan bu tür çalışmalar ile çocukların verdiği metaforlar sayesinde müzik dersinin ya da müzik öğretmenin çocuklara derste hissettirdiği hisler, çocukların müziğe/müzik dersine olan ilgileri gibi çeşitli konular hakkında bilgiler alınabilmektedir ve edinilen bu bilgilere göre derslerde düzenlemelere veya iyileştirici çalışmalara gidilebilmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, okul öncesi öğrencilerinin müzik kavramına yönelik metaforik algılarının belirlenmesidir. Bu bağlamda okul öncesi öğrencilerinin, “müzik” kavramına yönelik algıları, metaforlar yoluyla ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu amaç doğrultusunda okul öncesi öğrencilerine “Müzik ne gibidir/neye benzer. Peki, Müzik, niçin.....gibidir/benzer?” sorusu sorulmuş ve aşağıdaki iki soruya cevap aranmıştır:

1. Öğrencilerinin müzik kavramına ilişkin algılarını betimlemede kullandıkları metaforlar nelerdir?
2. Müzik kavramına ilişkin üretilen metaforlar ortak özellikler bakımından hangi kavramsal kategoriler altında toplanmaktadır?

1. YÖNTEM

Araştırmada, nitel araştırma desenlerinden olgu bilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Olgu bilim, farkında olduğumuz fakat ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız ve daha çok olaylar, deneyimler, algılar, kavramlar, yönelimler gibi çeşitli şekillerde karşımıza çıkan çalışmalara odaklanmaktadır. Bize tümüyle yabancı olmayan aynı zamanda da tam anlamını kavrayamadığımız olguları araştırmayı amaçlayan çalışmalar için olgu bilim uygun bir çalışma zemini oluşturur (Yıldırım ve Şimşek, 2021: 66).

1.1. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, Kahramanmaraş Şirinler Anaokulu, Kahramanmaraş Özel Ya-Pa Yaşam Paylaşım Anaokulu ve Kahramanmaraş Özel Aşçay Anaokulunda 2022-2023 eğitim öğretim yılı güz döneminde öğrenim gören 159 okul öncesi öğrencisi oluşturmaktadır.

1.2. Veri Toplama Aracı

Araştırmanın verileri, araştırmacılar tarafından hazırlanan metafor formu kullanılarak toplanmıştır. Okul öncesi öğrencilerinin müzik kavramına yönelik metaforik algılarını ortaya çıkarmak amacıyla her bir öğrenciden küçük yaş grubu oldukları ve henüz okuma yazma bilmedikleri için **sözel** olarak **“Müzik ne gibidir/neye benzer. Peki, Müzik, niçin.....gibidir/benzer?”** sorusunu doldurmaları istenmiştir. Araştırmacı, öğrencilerin verdikleri cevapların ses kaydını almıştır.

1.3. Verilerin Analizi

Araştırmada, okul öncesi öğrencilerinin verdiği cevaplarla elde edilen metaforik algılar, içerik analizi tekniği kullanılarak analiz edilmiştir. İçerik analizi, verilerin içinde saklı olabilecek gerçekleri ortaya çıkartmaya çalışır. Birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirerek olguları daha anlaşılır hale getirmeyi amaçlar (Yıldırım ve Şimşek, 2013: 259). Bu temel amaç çerçevesinde, beş aşamalı değerlendirme süreci temel alınmıştır (Saban, 2009). Bu aşamalar sırasıyla: (1) kodlama ve ayıklama aşaması, (2) örnek metafor imgesi derleme aşaması, (3) kategori geliştirme aşaması, (4) geçerlik ve güvenilirliği sağlama aşaması.

1. Kodlama ve Ayıklama Aşaması:

İlk olarak okul öncesi öğrencilerinin verdikleri cevaplar alfabetik bir liste haline getirilmiştir. Daha sonra, benzetilen kavramla benzerlik nedeni uyummayan (Örneğin; Müzik, güneşe benzer. Çünkü, sarı olduğu için) ya da ifade edilen metafora ilişkin herhangi anlamlı bir gerekçe sunulmayan (Örneğin; Müzik buluta benzer. Çünkü) toplam 46 form değerlendirme dışı bırakılmıştır.

2. Örnek Metafor İmgesi Derleme Aşaması:

Bu aşamada, çalışma grubunun, çalışmaya dahil edilmeyen, eksik metafor imgelerinin çıkartılmasıyla geriye 21 geçerli metafor imgesi elde edilmiştir. Elde edilen bu metafor imgeleri ile her öğrenciye bir numara verilerek, örneğin Ö1 (birinci öğrenci) şeklinde örnek metafor listesi oluşturulmuştur. Araştırmanın veri analizi ve yorumları da bu 21 metafor üzerinden gerçekleştirilmiştir.

3. Kategori Geliştirme Aşaması:

Bu aşamada ise, okul öncesi öğrencilerinin ürettikleri metaforlar, öğrencilerin müzik kavramına ilişkin sahip oldukları özellikler bakımından derinlemesine irdelenmiş ve 21 metafor hakkında oluşturulan liste baz alınarak her metafor imgesi için toplam dört farklı kavramsal kategori oluşturulmuştur.

4. Geçerlilik ve Güvenilirlik Aşaması:

Yapılan araştırmanın geçerlik ve güvenilirlik sonuçlarının ayrıntılı olarak rapor edilmesi ayrıca araştırmacıların sonuçlara nasıl ulaştığını açıklaması nitel bir araştırmada geçerliğin en önemli ölçütleri arasında yer almaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2021:282). Araştırmanın geçerliğini sağlamak amacıyla veri analiz süreci detaylı olarak açıklanmıştır. Bunun yanında daha önce metafor konusunda araştırmalar yapmış olan bir uzmanın görüşüne başvurulmuştur. Bu amaç doğrultusunda 21 metaforun alfabetik listesi ve ayrı kavramsal kategorinin özelliklerini içeren bir liste uzman görüşüne sunulmuştur. Bu aşamadan sonra uzmanın yaptığı sınıflamayla araştırmacıların yaptığı sınıflama karşılaştırılmıştır. Daha sonra uzman görüşü alınan kişi ile tekrar bir araya gelinerek kategoriler hakkında görüşülmüştür. Bu görüşme sonucunda kategorilerde yaşanan görüş birliği ve görüş ayrılıkları tespit edilmiş ve buna yönelik düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenlemeler, Miles ve Huberman'ın (1994) formülü (Güvenilirlik = görüş birliği / görüş birliği + görüş ayrılığı) kullanılarak hesaplanmıştır. Nitel çalışmalarda, uzman ve araştırmacı değerlendirmeleri arasındaki uyumun %90 ve üzeri olduğu durumlar, güvenilirliğin sağlanmış olduğu anlamına gelmektedir. Araştırmada yapılan hesaplamalar sonucunda % 97 oranında bir uzlaşma olduğu bulgusu elde edilmiştir. Bu da araştırmanın güvenilir olduğunu göstermektedir.

2. BULGULAR VE YORUM

Okul öncesi öğrencilerinin müzik kavramına yönelik ürettikleri metaforlar 4 kategori altında (performans olarak müzik, araç olarak müzik, duygu olarak müzik ve diğer) toplanmış ve yorumlanmıştır.

Tablo 1: Okul öncesi öğrencilerinin “Müzik” kavramına yönelik oluşturdukları metaforlar

Kategoriler	Metaforlar	Frekans
Performans olarak müzik	Konser (2), Eğlence (7), Şarkı (33), Dans (20), Oyun (8), Gösteri (2)	72
Araç olarak müzik	Gitar (5), Davul (2), Müzik Aleti (3), Araba (3), Piyano (2), Çalgı (3)	18
Duygu olarak müzik	Konuşma (2), Dinleme (2), Mutluluk (4)	8
Diğer	Karpuz Adam (1), Soru (2), Çiçek (4), Ses (4), Kurbağa (2), Nota (2)	15
Toplam	21	113

Tablo 1 incelendiğinde, toplam 113 öğrenci tarafından 21 farklı metaforun üretildiği görülmektedir. Bu metaforlar arasında en yüksek frekansa sahip metaforların şarkı (33) ve dans (20) olduğu görülmektedir. Ayrıca, oyun (8), eğlence (7) ve son olarak gitar (5) metaforlarının frekanslarının üretilen diğer metaforlarınkinden fazla olması dikkat çeken diğer bir ayrıntıdır.

Performans Olarak Müzik

Performans olarak müzik kategorisi incelendiğinde, okul öncesi öğrencilerinin 6 metafor ürettiği görülmektedir. Bu metaforlar, Konser (2), Eğlence (7), Şarkı (33), Dans (20), Oyun (8), Gösteri (2) metaforlarıdır. Performans olarak müzik kategorisi metaforları, öğrencilerin gerekçeleri ile Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2: Okul Öncesi Öğrencilerinin “Performans” Kategorisine Yönelik Metaforları ve Gerekçeleri

Metafor	f	Gerekçeler
Konser	2	Çünkü şarkı söyleriz. Beni mutlu ettiği için.
Eğlence	7	Çünkü güzel. Çünkü bizi eğlendiriyor. Çünkü dans ediyoruz. Çünkü gülüyoruz. Çünkü çok eğlenceli Çünkü beni eğlendiriyor. Çünkü eğlendirmeli
Şarkı	33	Çünkü çalışıyor. Çünkü müzik şarkı. Çünkü şarkıyla aynı anlama geliyor. Güzel olduğu için. Çünkü şarkının da adı var. Çünkü şarkıdır. Çünkü o bir şarkıdır. Sesini kısmayız başımız ağrır. Aynıdır çünkü. Çünkü sesli. Çünkü şarkılar güzeldir. Ses çıkardığı için. Çünkü onların kendisi müziktir. Ben çünkü şarkıyı çok severim. Çünkü insanlar sever. Çünkü Elsa’yı çok seviyorum. Oynamak için. Çünkü söyleyenin şarkısına benzer-Çünkü söyleyenin şarkısı ona benzer. Çünkü insanlar şarkı ve bir ses çalmayı çok sever- Gitarla güzel şarkılar çalındığı için.

		<p>Çünkü ses çıkardığı için. Çünkü şarkıda dans ederiz. Müzik güzel olduğu için. Şarkı gibi olduğu için. Dans edildiği için. Çünkü şarkı olduğu için. Çünkü müzikler müzikle şarkılar gibi çalıyor. Çünkü müzik var. Radyo şarkı üretiyorsa müzikte aynı. O yüzden müzikte şarkı üretiyor. Çünkü insanların bazıları çok mutlu oluyorlar o yüzden, İnsanlar beğeniyorlar. Çünkü müzik çaldığımız zaman şarkı söyleriz. Bu yüzden birbirlerine benzer Şarkıların başında müzik oluyor bazen. Oynamamız için. Sesler olduğu için.</p>
Dans	20	<p>Çünkü biz onunla dans ederiz. Çünkü müzikte dans ederiz. Çünkü müzikle dans ediyoruz. Çünkü şarkılar çalar. Çok eğleniriz. Çünkü onu duyunca herkes dans etmek ister. Çünkü biraz hareket edelim diye. Çünkü dans etmek güzel. Çünkü onlar açtıkları oynadıkları için. Çünkü eğlenmek içindir. Eğlenmek için. Çünkü müzik çalınca eğlenmek için dans edilir. Çünkü karınlarımızı ağrıtmaz. Çünkü müzikte dans ederiz. Çok eğlenceli çünkü. Dans edersek çok şarkı açarız. Çünkü müzik çalar. Çünkü çok eğlenceli, Onla harika vakit geçiririz. Dans edip eğlenirim. Çünkü müzikle dans ediyoruz. Şarkı söylediğimiz için.</p>
Oyun	8	<p>Çünkü müzikler eğlenceli görüldüğü için. Çünkü müzik yaptığımız için. Çünkü böyle koşup eğleniyoruz. Eğlenmek için. Güzel olduğu için. Çünkü insanlar oynar. Şarkıları açtığımızda oynamak gelir içimizden çünkü. Çünkü oynarken şarkı olur.</p>
Gösteri	2	<p>Sihir yaptıkları için. Çünkü ikisinde de ses var.</p>

Araç Olarak Müzik

Araç olarak müzik kategorisi incelendiğinde, okul öncesi öğrencilerinin 6 metafor ürettiği görülmektedir. Metaforlar; Gitar (5), Davul (2), Müzik Aleti (3), Araba (3) ve Piyano (2), Çalgı (3) metaforlarıdır. Araç olarak müzik kategorisi metaforları, öğrencilerin gerekçeleri ile Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3: Okul Öncesi Öğrencilerinin “Araç” Kategorisine Yönelik Metaforları ve Gerekçeleri

Metafor	f	Gerekçeler
Gitar	5	<p>Çünkü gitar çalınmıyor. Çünkü o müzik aleti. Çünkü gitarla çalınmıyor o yüzden öyle. Çünkü çalmak için. Gitar brrr diye çalınır.-Nın nın nın diye ses çıkarır</p>

Davul	2	Çünkü bizim davulumuz var. Çünkü ondan da bir şarkı yapılabilir.
Müzik Aleti	3	Çünkü müzik yapmak için. Çünkü onlarla müzik çalmamız için müzik aletine benzer. Şarkı dinlemek için.
Araba	3	Anahtarı olduğu için. Çünkü onunla başka duygulara gidiyoruz. Çünkü onda farklı farklı bir şeyler oluyor-Onla da geziyor gibi oluyoruz.
Piyano	2	Çünkü o bir ses çıkarıyor. Çünkü müzik olduğu için.
Çalgı	3	Şarkı çalınması için. Çünkü ben müzik çalmayı seviyorum. Çünkü müzik aletlerinin sesleri vardır-Bazı şeyleri vurmaya benzer, çünkü bazı şeyleri vurunca müzik çıkar.

Duygu Olarak Müzik

Duygu olarak müzik kategorisi incelendiğinde, okul öncesi öğrencilerinin 3 metafor ürettiği görülmektedir. Bu metaforlar, Konuşma (2), Dinleme (2), Mutluluk (4) metaforlarıdır. Duygu olarak müzik kategorisi metaforları, öğrencilerin gerekçeleri ile Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4: Okul Öncesi Öğrencilerinin “Duygu” Kategorisine Yönelik Metaforları ve Gerekçeleri

Metafor	f	Gerekçeler
Konuşma	2	Çünkü müzikte hep konuşuluyor. Miniminimini diye. Ama bazen konuşulmuyor. Çünkü bir şeyler anlatırız.
Dinleme	2	Çünkü çok güzeldir- Çünkü müziği herkes çalmak ister. Çünkü aynı anda dinlemeyi ve söylemeyi çok seviyorum.
Mutluluk	4	Mutlu etmek için. Çünkü güzel çalıyorlar. Çok güzel müzik olduğu için. Çünkü o beni mutlu ediyor.

Diğer

Diğer kategorisi incelendiğinde, okul öncesi öğrencilerinin 6 metafor ürettiği görülmektedir. Bu metaforlar, Karpuz Adam (1), Soru (2), Çiçek (4), Ses (4), Kurbağa (2), Nota (2) metaforlarıdır. Diğer kategorisi metaforları, öğrencilerin gerekçeleri ile Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5: Okul Öncesi Öğrencilerinin “Diğer” Kategorisine Yönelik Metaforları ve Gerekçeleri

Metafor	f	Gerekçeler
Karpuz adam	1	Çünkü karpuz adamı söylüyorum.
Soru	2	Çünkü Çinliler hep diyeceklerini şarkıyla söylüyor. Çünkü ağzımızdan söylüyoruz.- Sormada bazen şarkıya benzeyebilir.
Çiçek	4	Çünkü sevdiğim için. Çünkü müziği çalarken bazıları çiçek gibi çalıyor der o yüzden çiçeğe benzer. Çünkü onun içinde ay çekirdeği var. Çünkü şekilleri benzer.
Ses	4	Çünkü kuşun ciklemesi öyle. Çünkü her yerde bir şeyler ses çıkarıyor. Çünkü güzel müzik açarsın-Müzikler güzel çünkü. Çünkü şarkı olduğu için.
Kurbağa	2	Çünkü kurbağa şarkısı var. Çünkü küçük.
Nota	2	Çünkü onu notalarla çalıyor sun. Çünkü güzel şarkılar vardır.- Notalarla güzel şarkılar çalınır.

3. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Birey yaşantısı boyunca sonu gelmez bir öğrenme süreci içerisindeydir. Bilişsel gelişimin en hızlı olduğu okul öncesi dönemde (Yıldız ve Nacakçı, 2016:43), zihin, öğrenme faaliyeti içerisindeyken duyu organları ile desteklenmelidir (Şendurur ve Akgül Barış, 2002:166). Okul öncesi dönemde çocuklar için müzik, vazgeçilmez bir öğrenme öğesidir. Müziksel yeteneklerin gelişimi için kritik olan bu dönemde müzikli etkinlikler diğer gelişim alanlarını da destekleyen çalışmalar olarak karşımıza çıkmaktadır (Yıldız ve Nacakçı, 2016:43; Şendurur ve Akgül Barış, 2002:167).

Okul öncesi öğrencilerinin müzik kavramına yönelik metaforik algılarının tespit edilmesi doğrultusunda yapılmış olan bu çalışma sonucunda, 159 öğrenciden 21 farklı ve geçerli metafor elde edilmiştir. Müziğin birçok işlevi ve amacı vardır (Eren, 2018). Hitap ettiği kişinin onunla olan ilişkisine göre algılanış şekli de farklılaşmaktadır. Dolayısıyla kişisel algılar sebebiyle müziğin her birey için anlamı farklı olabilmektedir.

Elde edilen metaforlar öğrencilerin gerekçeleri göz önünde bulundurularak performans olarak müzik, araç olarak müzik, duyu olarak müzik ve diğer olmak üzere dört kategoriye ayrılmıştır. Öğrencilerin “müzik” kavramı ile ilişkili olarak oluşturduğu metaforlar incelendiğinde üretilen metaforların büyük çoğunluğunun performans olarak müzik kategorisinde yer aldığı görülmektedir (f=75). En sık tekrar eden metaforların “şarkı” (f=33) ve “dans” (f=20) olduğu görülmektedir. Bu metaforları yine aynı kategorideki “oyun” (f=8), “eğlence” (f=7), araç olarak müzik kategorisindeki “gitar” (f=5), duyu olarak müzik kategorisindeki “mutluluk” (f=4) ve diğer kategorisindeki “çiçek” (f=4) ve “ses” (f=4) metaforlarının takip ettiği görülmektedir.

Tercih edilen metaforlar ve gerekçeleri incelendiğinde okul öncesi dönemdeki çocukların bilişsel yapıları hakkında sonuçlara ulaşmak mümkün olmaktadır. Piaget’in işlem öncesi adını verdiği bilişsel gelişim dönemi, araştırmamızın çalışma grubundaki öğrencileri kapsamaktadır. İşlem öncesi dönemde çocuklar için taklit ön plandadır, dil becerileri hızla gelişmektedir, fakat kelimelerin anlamı tam olarak düşünülemez. Karmaşık ilişkileri anlayamazlar ve tek yönlü düşünürler (Başkale ve Bahar, 2008). Çocuklar hayatı basit kelimeler ve resimlerle ifade etmektedir (Santrock, 2014:217). En çok kullanılan metaforlar incelendiğinde azımsanmayacak kadar öğrencinin müziği basit, tek yönlü ve birbirine benzer şekilde algıladığı görülmektedir.

Çalışmanın bulguları neticesinde öğrencilerin, performans olarak müzik kategorisinde oluşturduğu metaforların gerekçeleri incelendiğinde öğrencilerin müziği daha çok bir eğlence aracı olarak gördükleri, şarkı olarak isimlendirip duyulduğunda oynayıp eğlendikleri şeklinde yorumlamak mümkündür. Araç olarak müzik kategorisindeki metaforlar ve gerekçeleri incelendiğinde öğrencilerin çoğunlukla müzik çalmak için gerekli olan müzik aletlerini işaret ettiği görülmektedir. Öğrencilerin gözlemlerinden yola çıkılarak bu kategorideki metaforları oluşturduklarını söylemek mümkündür. Duyu olarak müzik kategorisindeki metaforları oluşturan öğrencilerin gerekçeleri incelendiğinde ise duyular ve duygulara yönelik metaforlar oluşturulduğu, en çok tercih edilen metaforun ise müzik duyulduğunda hissedilenlerle alakalı olduğu görülmektedir.

İncelenen çalışmalardan yalnız müzik kavramına ilişkin algıyı belirleyen Acay Sözbir ve Çamlıbel Çakmak (2016), çalışmasında okul öncesi öğretmen adaylarının müzik kavramını en çok hayata ve duyu durumuna benzettiği, Babacan (2014) Anadolu güzel sanatlar lisesi öğrencilerinin müziği duyguların ifade edilmesinde bir araç olarak, hayat içerisinde bir gereklilik olarak ve mutluluk duyulan bir kavram olarak gördüklerini belirlemiştir. Keman eğitimi kursiyerlerinin müzik kavramına ilişkin algılarını belirleyen Altun ve Muşmul (2018) çalışmalarının neticesinde kursiyerlerin müziği duyguları ifade etmek için bir araç ve hayat kaynağı olarak nitelendirdiklerini belirlemiştir. Eren (2018) ise özel eğitim öğretmeni adaylarının müzik kavramına ilişkin algılarını belirlediği çalışmasında diğer çalışmalardan farklı olarak müziğin rahatlatıcı ve huzur verici, özgürleştirici, eğitici olarak değerlendirildiği sonucuna ulaşmış ve yine diğer çalışmalarda olduğu gibi bu çalışmada da en çok tercih edilen kategorilerden biri duyguları ortaya çıkarma olmuştur.

Acay Sözbir ve Çamlıbel Çakmak (2016), Altun ve Muşmul (2018), Babacan (2014) ve Eren’in (2018) müzik kavramına yönelik daha yetişkin katılımcılarla yaptıkları çalışmaların sonuçlarının birbirini desteklediği, öğrencilerin müziği daha çok duyu ve hisler boyutunda değerlendirdiği

söylenbilir. Bu araştırmaların sonuçlarıyla okul öncesi öğrencilerinin müzik kavramına ilişkin algılarının belirlendiği çalışmanın sonuçları karşılaştırıldığında, bu çalışmalarda en fazla tercih edilen kategorilerinin duygularla ilişkili olduğu, fakat okul öncesi öğrenciler tarafından en az tercih edilen kategorinin duygu olarak müzik kategorisi olduğu görülmektedir. Çalışmaların sonuçlarının bu çalışmanın sonuçlarıyla farklılık göstermesi okul öncesi öğrencilerinin kavramlara bakış açısının tek yönlü olması buna karşın yetişkin bireylerin çok yönlü bakış açısına sahip olması şeklinde değerlendirilebilir.

Literatürde ayrıca ortaokul öğrencilerinin müzik, müzik dersi ve müzik öğretmenine ilişkin algılarını belirleyen çalışmalara rastlanmıştır (Açıkgöz, 2017; Orhan, 2019; Tez, 2016). Bu çalışmayla benzer olarak Tez (2016) çalışmasında müzik kavramına yönelik algıyı belirlemiştir. Çalışmanın neticesinde ortaokul öğrencilerinin müziği en çok arkadaş ve dost olarak tanımladıkları, güven ve sağlık verici bir unsur olarak değerlendirdikleri belirlenmiştir. Taşınmalı ve merkezi eğitim veren ortaokullardaki öğrencilerin müzik dersi algısını belirleyen Orhan (2019) ise çalışmasının sonucunda öğrencilerin, müzik dersini eğlenceli, mutluluk veren ve rahatlatıcı olarak nitelendirdikleri bulgularına ulaşmıştır. Araştırmanın bu sonuçları çalışmanın bulguları ile örtüşmektedir.

Ortaokul öğrencilerinin müzik dersine ilişkin algılarını belirleyen Açıkgöz (2017), çalışmasının sonucunda, öğrencilerin müzik dersini oyuna, şarkıya ve hayata benzettikleri bulgularını tespit etmiştir. Elde edilen metaforlardan en sık tercih edilen “oyun” ve “şarkı” metaforları, çalışmadan elde edilen metaforlarla benzerlik göstermektedir. Açıkgöz (2017) ayrıca sınıf düzeyi yükseldikçe daha fazla ve daha farklı metaforlar oluşturulduğunu ve bunun eğitim düzeyinin, kelime dağarcığına etkisi ile ilişkili olduğunu belirtmiştir. Örneğin, Ayvacı, Bülbül ve Bebek (2021), okul öncesi öğrencilerinin çevre sorunlarına yönelik metaforik algılarını incelemiş ve okul öncesi dönem çocuklarının kısıtlı metafora sahip oldukları sonucuna ulaşmışlardır. Bu sonuç, küçük yaş grubu katılımcıların oluşturduğu metaforlar ve gerekçelerinin incelendiği araştırmanın bulgularıyla örtüşmektedir.

Araştırmanın sonucunda, okul öncesi ve ilkökul dönemi çocuklarının, yaşam içerisinde, müzik ve müziğin ilişkili olduğu kavramlara yönelik algılarının belirlenmesini amaçlayan araştırmalara literatürde rastlanmadığı görülmektedir. Yaşamlarında anlama ve anlaşılma çabası içerisinde olan bu dönemdeki çocukların duygu ve düşüncelerinin ortaya çıkarılması, anlaşıldığını hissetmek isteyen bu çocuklar açısından oldukça önemlidir (Başkale ve Bahar, 2008). Dolayısıyla okul öncesi ve ilkökul dönemi çocuklarının yaşamlarında oldukça ilişkili oldukları müzik ve müzikle ilgili kavramlara yönelik algılarının tespit edilmesi birçok gelişim alanını destekleyen müziksel gelişim ve müzik eğitimi açısından düzenleyici ve iyileştirici çalışmalara yol gösterici olacaktır. Bu sebeple, okul öncesi öğrencilerine yönelik, müzik temelli çalışmaların, araştırmaların artarak devam etmesi önerilmektedir.

Kaynakça

- Acay-Sözber, S., & Çamlıbel-Çakmak, Ö. (2016). Okul öncesi öğretmen adaylarının “müzik” kavramına ilişkin metaforik algıları. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 42(3), 269-282.
- Açıkgöz, N. (2017). *Ortaokul öğrencilerinin müzik dersine ilişkin metafor örneklerinin incelenmesi (Malatya ili Battalgazi ilçesi örneği)*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Altun, Z. D., & Muşmul, E. (2018). Keman eğitimi kursuna katılan bireylerin “müzik” kavramına yönelik metaforik algılarının incelenmesi. *Online Journal of Music Sciences*, 3(2), 46-62.
- Ayaydın, A. (2017). Çocuğun Kendini Resimle İfade Etme İhtiyacı. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, (64), 169-177.
- Ayvacı, H. Ş., Bülbül, S., & Bebek, G. (2021). Metaphoric perceptions and views of preschool children' on the concept of environmental problems. *Manisa Celal Bayar University Journal of the Faculty of Education*, 9(1), 117-132. <https://doi.org/10.52826/mcbuefd.922632>.
- Babacan, E. (2014). Ağıl Öğrencilerinin Müzik Kavramına İlişkin Algıları: Metafor Analizi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 124-132.
- Bak, G., Bak, A. & Işıldak, M. (2019). 15-18 Yaş Aralığındaki Çocukların Müzik Kavramı Üzerine Algılarının Metaforik Bir Analizi. *International Social Sciences Studies Journal*, 5(49), 6465-6474.

- Başkale, H., & Bahar, Z. (2008). Piaget'nin bilişsel gelişim kuramıyla ilgili bir gözden geçirme. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi*, 1(2), 133-147.
- Çetinkaya, Y. (2019). Müzik Bölümü Öğrencilerinin Müzik Kavramına İlişkin Metaforik Algıları. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 9(3), 539-547. <https://dergipark.org.tr/en/pub/odusobiad/issue/50379/617243>
- Davidson, D. (1978). What metaphors mean. *Critical inquiry*, 5(1), 31-47.
- Düzgören, H., & Gerekten, S. E. (2017). Anadolu lisesi öğrencilerinin 'müzik dersi' kavramına ilişkin algıları. *Online Journal of Music Sciences*, 2(3), 86-117.
- Eren, B. (2018). Özel Eğitim Öğretmeni Adaylarının "Müzik" Kavramına İlişkin Metaforik Algıları. *Electronic Turkish Studies*, 13(19), 697-716.
- Gedikli, E. (2007). *Müzik Eğitimi*. Bursa: Ezgi Kitabevi.
- İlyasoğlu, E. (2009). *Zaman İçinde Müzik*, İstanbul: Remzi kitabevi.
- Kılcan, B. (2021). *Metafor ve eğitimde metaforik çalışmalar için bir uygulama rehberi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded Sourcebook*. (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Orhan, G. (2019). *Taşınabilir ve merkezi eğitim veren ortaokullardaki öğrencilerin müzik dersine yönelik metafor örneklerinin karşılaştırılması (Şanlıurfa ili örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Pitts, S. E. (2017). What is music education for? Understanding and fostering routes into lifelong musical engagement. *Music Education Research*, 19(2), 160-168.
- Saban, A. (2009). Öğretmen adaylarının öğrenci kavramına ilişkin sahip oldukları zihinsel imgeler. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(2), 281-326.
- Santrock, J. W. (2014). *Yaşam boyu gelişim: Gelişim psikolojisi*. (G. Yüksel, Çev.). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Semerci, Ç. (2007). "Program Geliştirme" Kavramına İlişkin Metaforlarla Yeni İlköğretim Programlarına Farklı Bir Bakış. *C. Ü. Sosyal Bilimler Dergisi*, 31(1), 139-154.
- Şendurur, Y., & Akgül Barış, D. (2002). Müzik eğitimi ve çocuklarda bilişsel başarı. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(1), 165-174.
- Tez, İ. (2016). *Ortaokul öğrencilerinin müzik-müzik dersi ve müzik öğretmeni kavramlarına ilişkin algılarının metaforlar aracılığıyla incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Niğde.
- Uçal, E. (2003). *Okul Öncesi Müzik Eğitiminde Orff Öğretiminin Müziksel Beceriler Üzerindeki Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Uçan, A. (1997). *Müzik Eğitimi Temel Kavramlar-İlkeler-Yaklaşımlar*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Umuzdaş, S., & Umuzdaş, M. S. (2013). Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin müzik dersine ilişkin algılarının metaforlar yoluyla belirlenmesi. *International Journal of Human Sciences*, 10(1), 719-729.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- Yıldız, G., & Nacakçı, Z. (2016). Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Müziksel Gelişim Özellikleri: Bir Literatür Derlemesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(16), 38-45.

Extended English Summary

Music is an element of the culture that feeds the life of individuals and society. In addition, it creates an aesthetic whole that describes emotions/thoughts, designs and impressions with sounds combined with a certain purpose and method according to a certain understanding of beauty (Uçan, 1997: 7-10-12).

Music is present in almost every part and every aspect of life. Music used for treatment and therapy, which has existed since ancient times but has become more popular recently, takes place in various forms such as sufi music and music with political purposes. In addition to these, mathematics can come together with many disciplines such as music, language learning and music, technology and music, psychology and music, sociology and music. This brings us face to face with the fact that music can also have an interdisciplinary power. One of the most important areas of music is music made for educational purposes.

According to Piaget's theory of cognitive development, when children aged 2-7 who cover our research are taken into account, children at this age are more focused on concrete events and express life with simple words and pictures. In this period, the child's mental world is under the invasion of

egocentrism and beliefs. In addition, during this period, children begin to be interested in cause-effect relationships by constantly asking questions (Santrock, 2014:217). It is very valuable to reveal what children think about a subject by enabling them to express their feelings (Başkale ve Bahar, 2008: 135).

Metaphors are one of the best tools that can be used to learn individuals' perceptions about a subject. Metaphors are tools used to convey ideas. In other words, it is the use of words and sentences that imagination arouses in individuals. Their main purpose is to express figurative reality (Davidson, 1978: 33-34).

In the research, the phenomenology design, one of the qualitative research designs, was used. The study group of the research consists of 159 pre-school students studying at Kahramanmaraş Şirinler Kindergarten, Kahramanmaraş Private Ya-Pa Life Sharing Kindergarten and Kahramanmaraş Private Aşçay Kindergarten. The data of the research were collected using the metaphor form prepared by the researchers. verbally from each student, "What is music like/similar to? So, why is Music...like/similar?" were asked to answer the question. The researcher recorded the answers given by the students. In the research, the metaphorical perceptions obtained from the answers given by the preschool students were analyzed using the content analysis technique.

The metaphors that preschool students produced for the concept of music were collected and interpreted under 4 categories (music as performance, music as a tool, music as emotion and other). As a result of the research, it was determined that 21 different metaphors were produced by a total of 113 students. Among these metaphors, it is seen that the metaphors with the highest frequency are song (33) and dance (20). In addition, it is another remarkable detail that the frequencies of the metaphors of game (8), entertainment (7) and finally guitar (5) are higher than those of other metaphors produced.

When the category of music as performance is examined, it is seen that preschool students produce 6 metaphors. These metaphors are Concert (2), Entertainment (7), Song (33), Dance (20), Play (8), Show (2).

When the category of music as a tool is examined, it is seen that preschool students produce 6 metaphors. Metaphors; Guitar (5), Drum (2), Musical Instrument (3), Car (3) and Piano (2) are metaphors for Instrument (3). When the category of music as emotion is examined, it is seen that preschool students produce 3 metaphors. These metaphors are Speaking (2), Listening (2), Happiness (4). When the other category is examined, it is seen that preschool students produce 6 metaphors. These metaphors are Watermelon Man (1), Question (2), Flower (4), Sound (4), Frog (2), Note (2) metaphors.

When the metaphors created by the students in relation to the concept of "music" are examined, it is seen that the majority of the metaphors produced are in the category of music as performance (f=75).

It is seen that the most frequently repeated metaphors are "song" (f=33) and "dance" (f=20). These metaphors are "game" (f=8), "entertainment" (f=7) in the same category, "guitar" in the music category as a tool (f=5), "happiness" in the music category as emotion (f=4) and other metaphors. It is seen that the metaphors of "flower" (f=4) and "sound" (f=4) in the category follow.

In the preoperational period, imitation is at the forefront for children, language skills are developing rapidly, but the meaning of words cannot be fully thought out. They cannot understand complex relationships and think one-way (Başkale & Bahar, 2008). Children express life with simple words and pictures (Santrock, 2014:217). When the most used metaphors are examined, it is seen that a substantial number of students perceive music as simple, one-sided and similar to each other.

It can be said that the results of the studies conducted with more adult participants on the concept of music support each other, and that the students evaluate music more in terms of emotions and feelings. When the results of these studies are compared with the results of our study, in which preschool students' perceptions of the concept of music are determined, it is seen that the most preferred categories in these studies are related to emotions, but the least preferred category by preschool students is the category of music as emotion. This result can be evaluated as preschool students' perspective on concepts is one-sided, but more adult individuals have a multi-dimensional perspective.